

БЪДЕЩЕ НА СВИНЕВЪДСТВОТО В БЪЛГАРИЯ

ПАЗАРНО ПРОУЧВАНЕ

InteliAgro

Интелигентни решения
за агробизнеса

IntelIAgro

Проучването е изготвено с подкрепата на

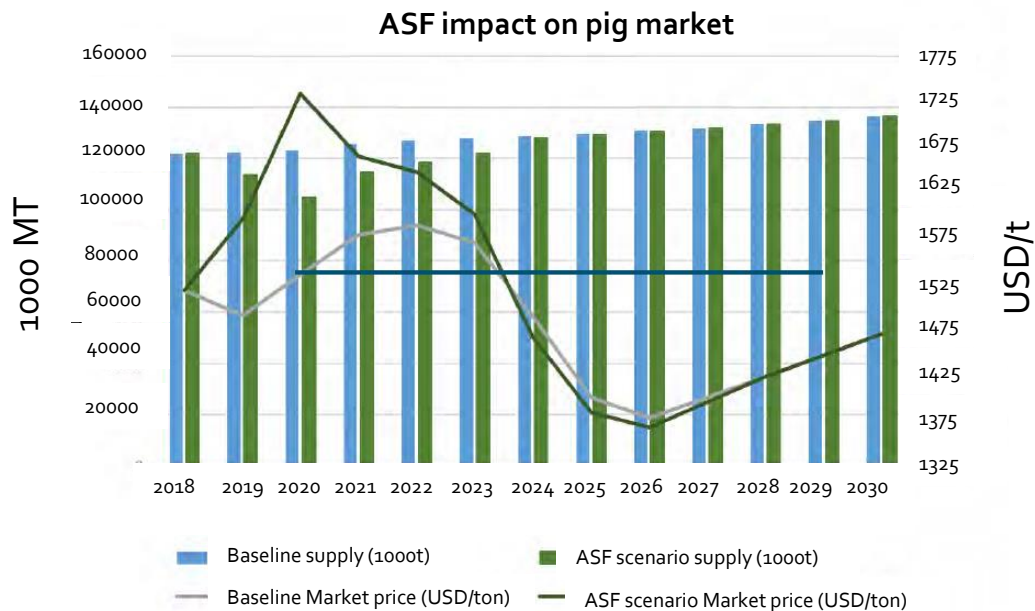
Всички мнения и твърдения, изразени в публикацията, са на автора и не представляват непременно гледните точки на спонсорите на проучването, на някои от техните директори, служители или агенти.

IntelioAgro

Контекст и цели на проучването

Глобалната несигурност, породена от разпространението на АЧС и SARS Cov-2 епидемията поставя много въпроси пред бъдещето на свиневъдния бранш. Очакванията са глобалното производство да се възстанови най-късно до 2024 г. Цените в ЕС се сриват под натиска на излишъците след затварянето на китайския пазар за германско месо. Търсенето спада заради SARS Cov-2 ограниченията, а цените на фуражите през 2020-2021 г. се очертава да бъдат най-високите от 2012 г. насам.

Методология: анализ на вторични данни от официални източници; интервюта

Цели:

- Да се проследи динамиката в българското свиневъдство и по веригата на доставки.
- Да се определи ефекта от АЧС върху производството и пазара.
- Да се оцени ролята на държавното подпомагане за развитието на сектора.
- Да се даде база за сравнение с водещи страни вносителки на месо в България.
- Да се оценят силните и слаби страни на сектора, възможностите и предизвикателствата.
- Да се дадат конкретни предложения за управление на настоящата ситуация.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

- Индустириалното отглеждане на свине се възражда от 2012 г. насам след срина, който последва раздържавяването на стопанствата и присъединяването към ЕС.
- Възстановяването на индустриалното производство беше придружено със засилени темове на концентрация и вертикална интеграция, като в същото време производството тип «задан двор» почти изчезна.
- Бизнесът и държавните институции бяха до голяма степен неподготвени за разпространението на АЧС, която унищожи 25% от популацията на свине само за една година.
- Възстановяването на сектора зависи от увеличаване на инвестициите в биосигурност, запазване на държавните помощи и ясна пътна карта за обявяване страната чиста от АЧС. Планът за контрол и предотвратяване разпространението на АЧС от 2020 г следва да бъде ревизиран в тази посока.
- Производственият капацитет може да се възстанови до 2022 г., но подобренията в някои ключови производствени показатели ще са задължителни за повишаване на конкурентоспособността.
- Вътрешният пазар остава силен въпреки SARS Cov-2 пандемията. Свинското месо остава любимо като заема 43% от месната диета на населението. Въпреки това продължително затваряне на ХоРеКа е крайно нежелателно.
- Вертикалната интеграция позволява на играчите да увеличат маржовете, но затрудняват определянето на рентабилността на всяка стъпка от производствената верига.
- Постигането на продоволствена независимост на страната по отношение на свинското месо теоретично би изисквало осигуряването на 1 млрд. лева за инвестиции (собствен капитал, европейско съфинансиране и заеми) до 2030 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Пазар и производство на свинско в България

- Пазар – търсене, потребление на глава и степен на задоволяване;
- Внос – структура на вноса по вид и произход;
- Ценово сравнение между България и основни вносителки;

2. Икономически последици от АЧС

- Брой случаи, ликвидирани животни, засегнати ферми;
- Ефект върху производството на месо и пазарния дял на месните производители;

3. Структура на производството

- Структура и динамика, индустриално и производство тип „заден двор“;
- Топ 10 производители и производителност в сектора;
- Чужди инвестиции;
- Роля на държавната подкрепа;
- SWOT анализ;

4. Заключение и препоръки

IntelAgro

1. Пазар и производство на СВИНСКО

Резюме

- Вътрешният пазар на свинско месо нараства средногодишно с 2,6% през последните десет години;
- Свинското месо е най-популярното месо сред българите с 43% дял, като се вземат предвид и преработените меса;
- Консумацията на прясно свинско месо, кайма и обработено месо от домакинствата нараства;
- Задоволяването на вътрешния пазар със собствена продукция бавно се подобрява, но остава сравнително ниско - 37%;
- Цените на свинското месо в България са сред най-високите в ЕС и през сезона могат да надхвърлят с 40% цените на вносител;
- България внася 120 хил. тона месо от свине на стойност 269 млн. евро;
- Основни страни вносителки са Испания, Германия, Франция, Унгария и Белгия. Холандия е на шесто място.

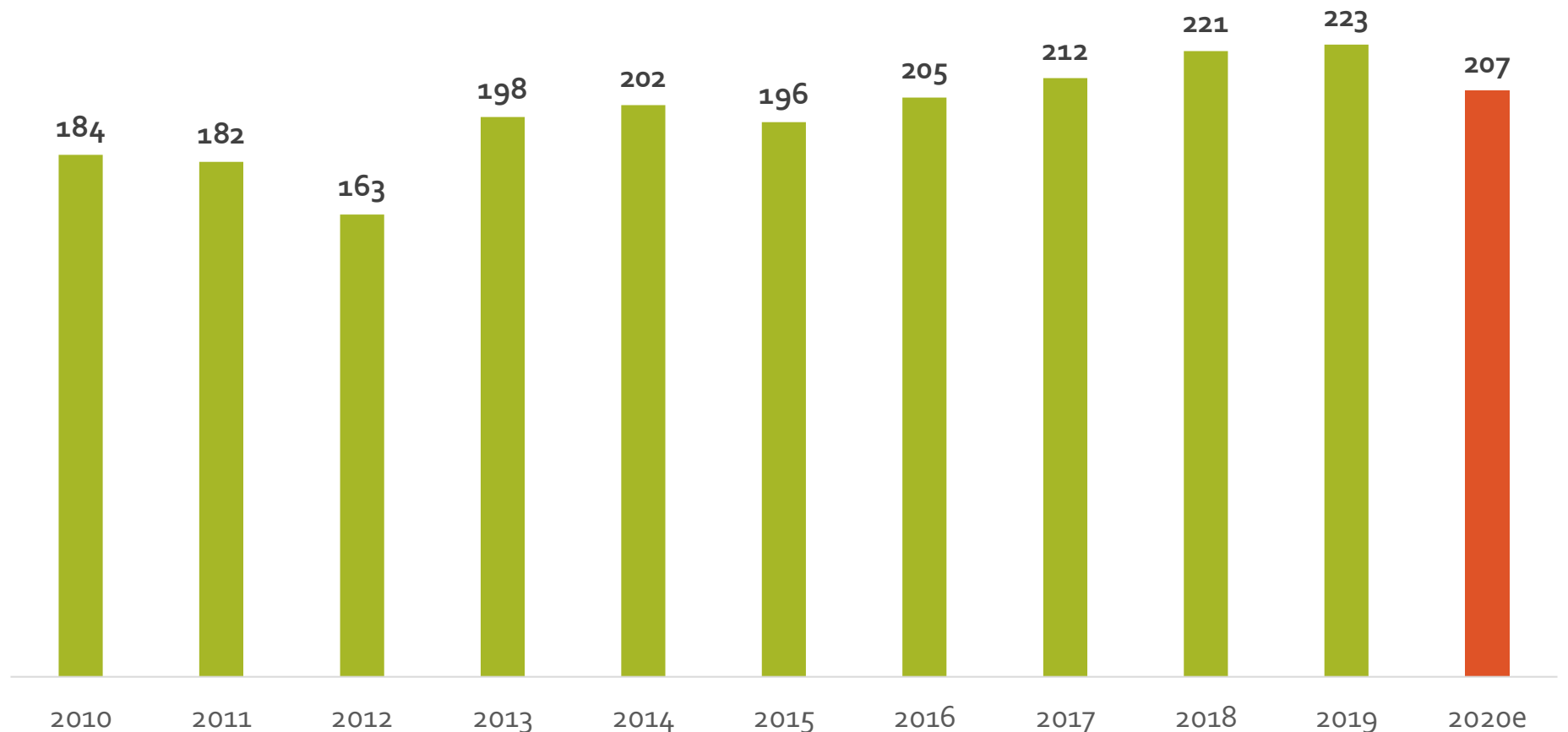

IntelI Agro

Пазар на свинско месо в България

Баланс в хил. тонове кланично тегло

Cagr. 2,6%

21% ръст в пазарния
обем за 10 години;

14% ръст в
потреблението на
домакинствата

51% ръст в ХоРеКа

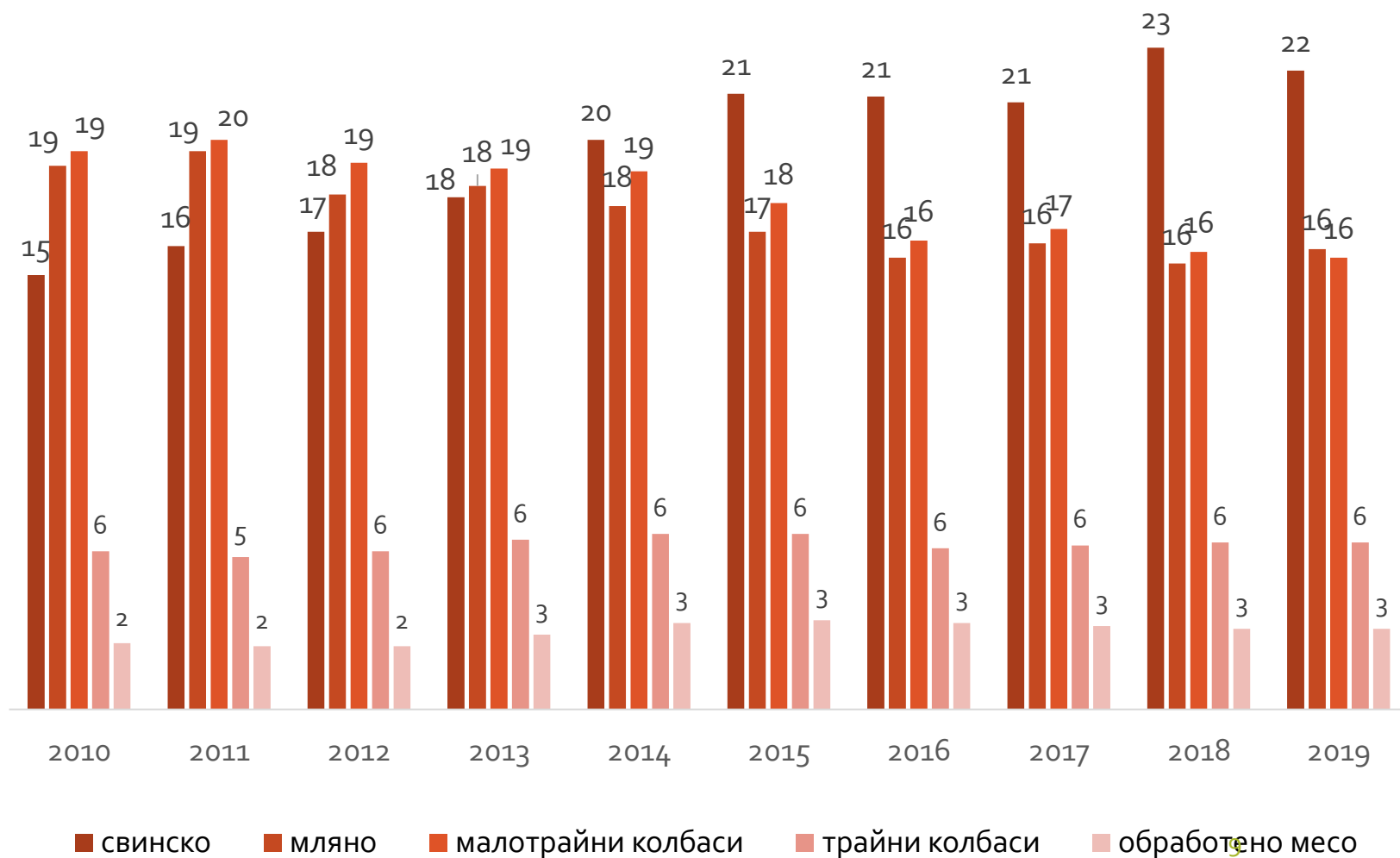
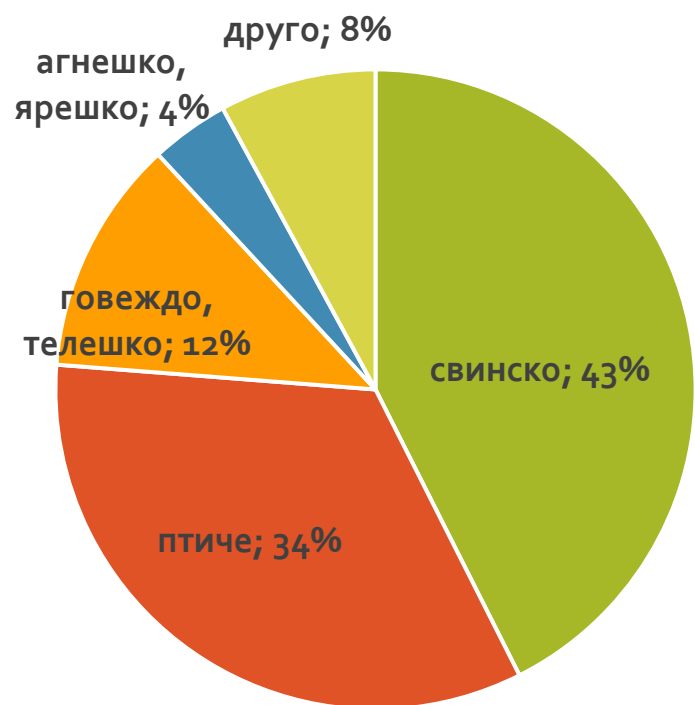
*данните за 2020 са
експертна оценка и
представляват 8% спад
на годишна база

Търсенето на домакинствата по видове месо и месни продукти

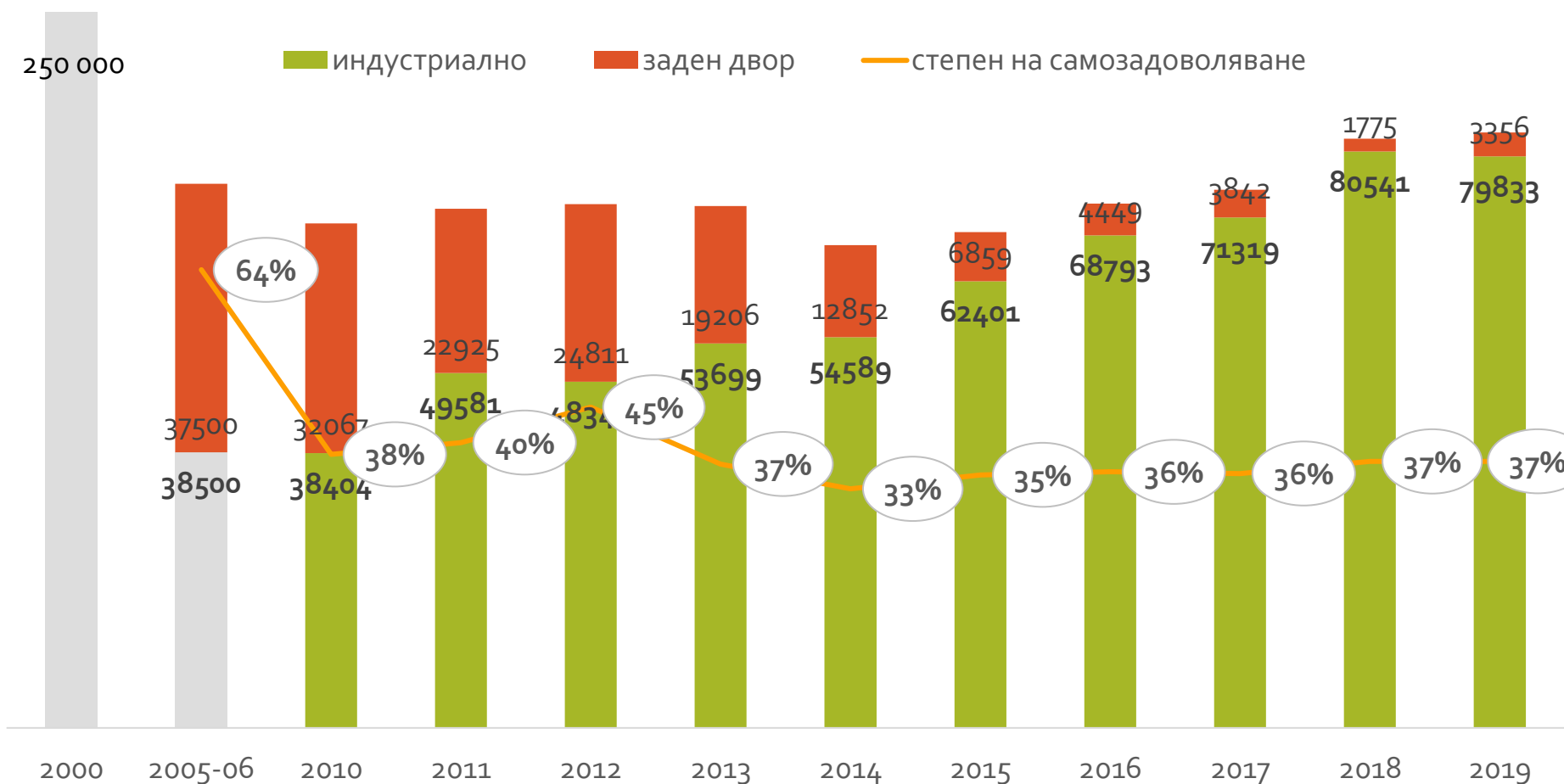
Потребление на домакинствата (кг/домакинство)

Консумация на месо по видове, 2019 г.

Производство на месо и степен на задоволяване на вътрешното търсене със собствено производство

Производство (тонове) и % самозадоволяване

Индустриалното производство бързо се възстановява.

Средногодишния темп на нарастване е 8% за последните десет години.

Делът на собственото производство в потреблението е 37% към 2019 г.

IntelAgro

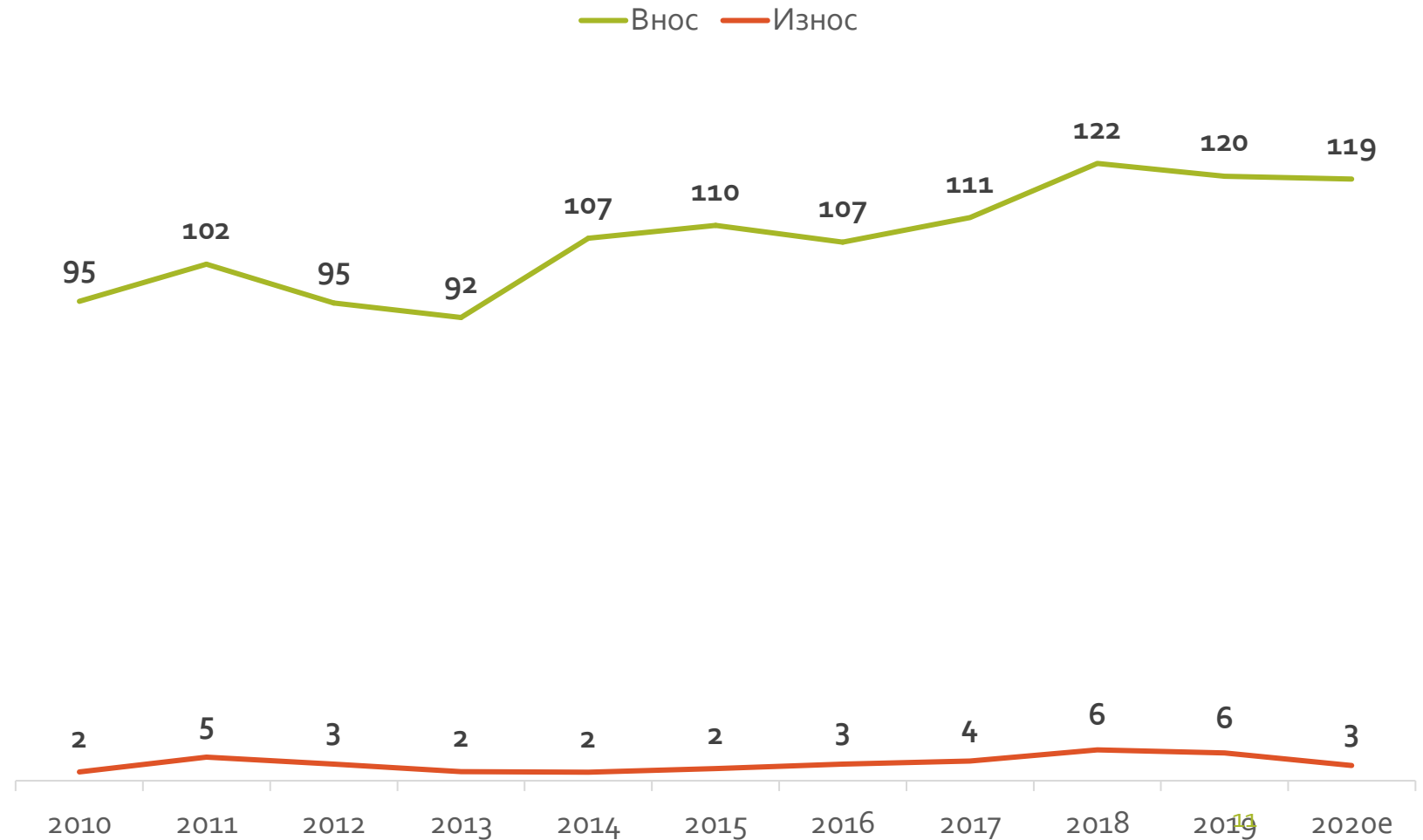
Внос на свинско в България

- 3% средногодишен ръст на вноса
- Износът е незначителен и е предимно за Гърция
- Вносът не е нараснал през първото деветмесечие на 2020 г.

Топ5 вносители КН0203, 2019

Внос и износ КН0203 Свинско месо, прясно, охладено или замразено ('000 тонове)

IntelAgro

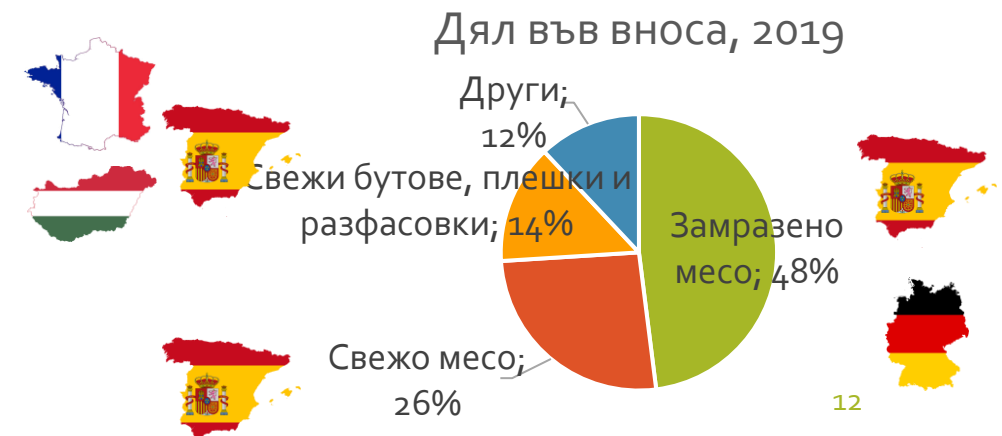
Структура на вноса

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Свежо или охладено ('000 тонове)</i>	42	44	43	39	56	50	48	51	59	53
Цели или половин трупове	13	10	12	12	16	6	3	5	5	6
Бутове, плешки и разфасовки с кост	13	16	17	15	19	19	15	19	20	17
Меса от свине	16	18	14	12	21	25	30	27	34	31
<i>Замразено ('000 тонове)</i>	53	58	53	53	51	60	58	60	62	66
Цели или половин трупове	1	3	1	0	0	1	0	0	0	0
Бутове, плешки и разфасовки с кост	6	5	7	7	7	8	4	6	7	8
Меса от свине	46	51	44	45	44	51	54	53	55	58

Три категории нарастват значително и имат съществен

дял във вноса:

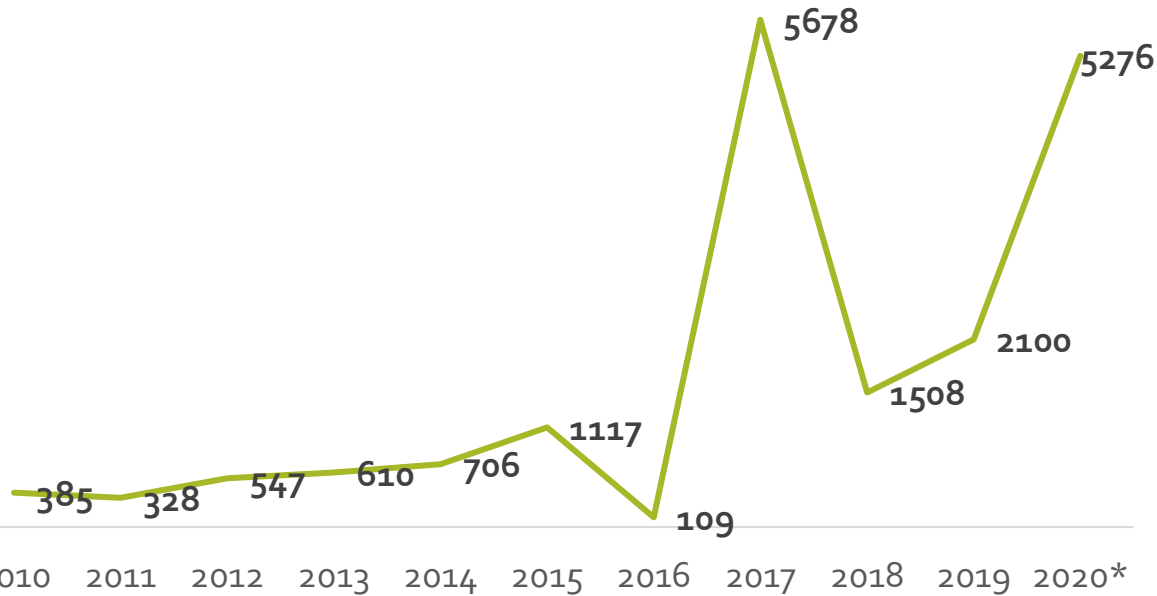
- Свежи меса от свине (+50%);
- Замразено свинско (+30%);
- Свежи бутове, плешки и разфасовки с кост (+30%);

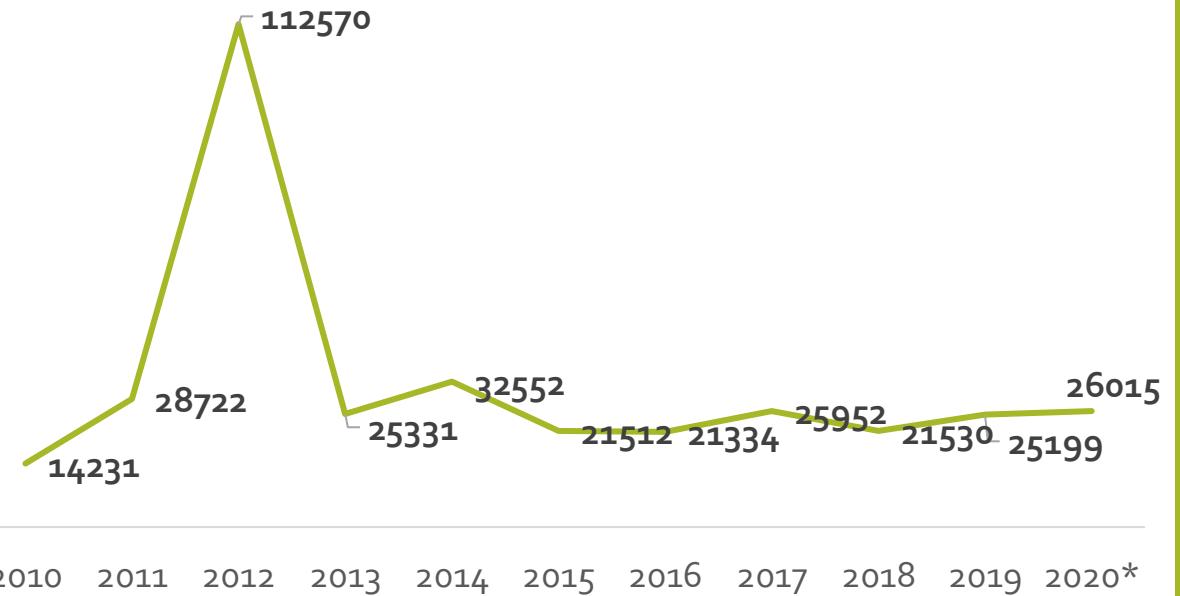

Внос на живи животни

Внос на расови животни за разплод

Внос на живи животни до 50 кг

Основният вносител на расови свине за разплод е Дания с 80-95% от животните през различните години. Германия увеличава пазарния си дял от 2019 г., докато Обединеното кралство и Хърватия също предоставят някои по-малки количества през 2020 г.

Вносът на свине за угояване не е добре развит. Основен вносител на прасенца са Холандия с 6-16 хил. глави през различни години, следвани от Германия и Белгия.

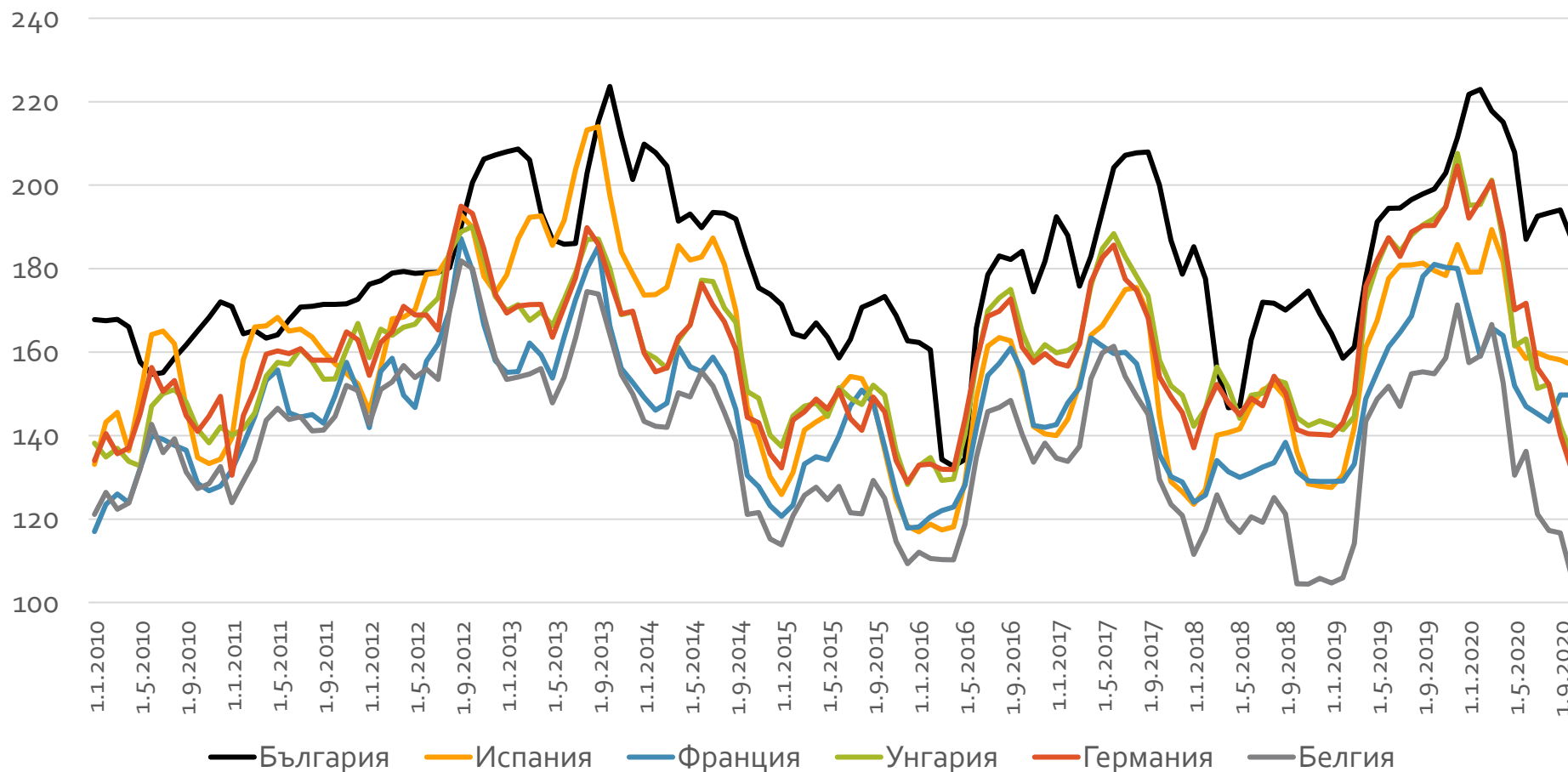
Сравнение на цените на свинското между България и основни вносители

Цени на свинското месо клас „Е“ (€/100 кг кланично тегло)

Цените на кланично свинско в страната следват в голяма степен динамиката на общия пазар

Българското производство е с до 40% по-скъпо спрямо основните вносители в зависимост от сезона.

Цената на свинското е в сезонен пик през есенно-зимните месеци.

2. Икономически последствия от АЧС

Резюме

- България бе силно засегната от АЧС - производството намаля с 24% за една година;
- Слабите мерки за биосигурност в големите ферми доведоха до огромни загуби – 98% от всички избити свине бяха в промишлени комплекси;
- Допълнителните разходи за биосигурност в стопанствата от 2019 г. насам повишават с ок. 5 ст./кг. себестойността на месото;
- Себестойността ще се повиши допълнително през 2021 г. заради растящите цени на фуражите;
- Загубата на пазарен дял на месните производители се оценява на 5 п.п. за 2019 г. и 17 п.п. за 2020 г.;
- Бързото разпространение на болестта (в цялата страна в рамките на <2 седмици) показва дефицит на капацитет в отговорните институции.
- Необходима е ревизия на Плана за контрол и предотвратяване разпространението на АЧС от 2020 г.

IntelAgro

АЧС в България към 1 октомври 2020

АЧС в числа:

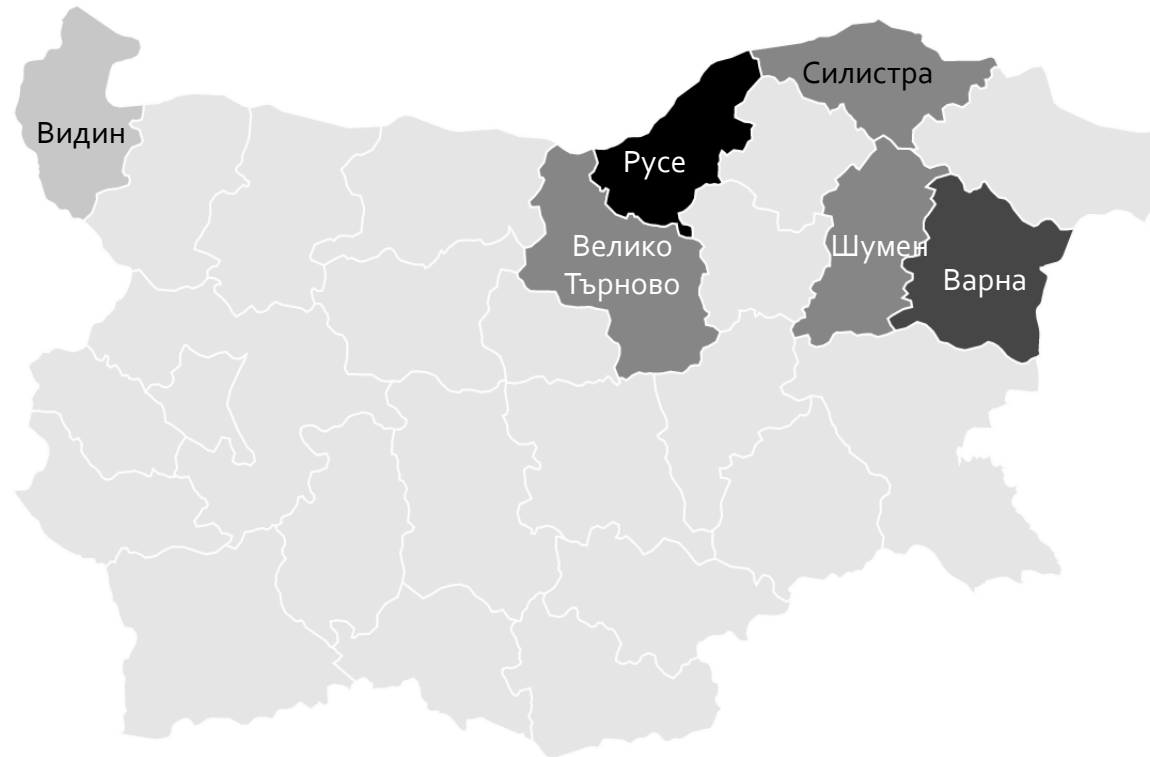
- Евтанизирани животни: 205 558 бр.
- 98% в индустриални комплекси (общо 11)
- 1% в лични стопанства
- 1% са във ферми, отглеждащи ИБС

696 огнища общо

- 632 по диви прасета
- 64 по домашни

Засегнати:

16% от индустриалните ферми

Брой убити прасета по области:

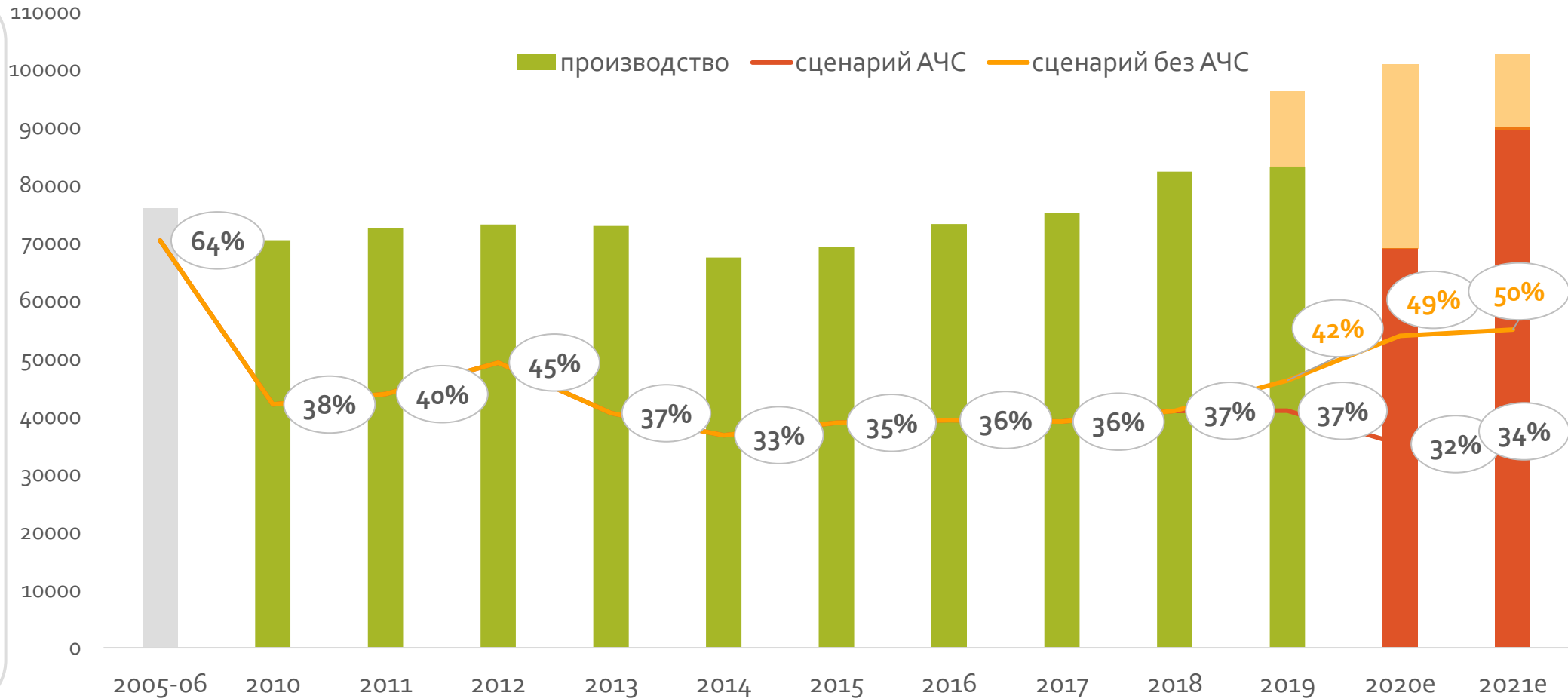
- > 50 000
- 30 000-50 000
- 10 000-30 000
- 1 000-10 000
- < 1 000

АЧС и предлагането на свинско

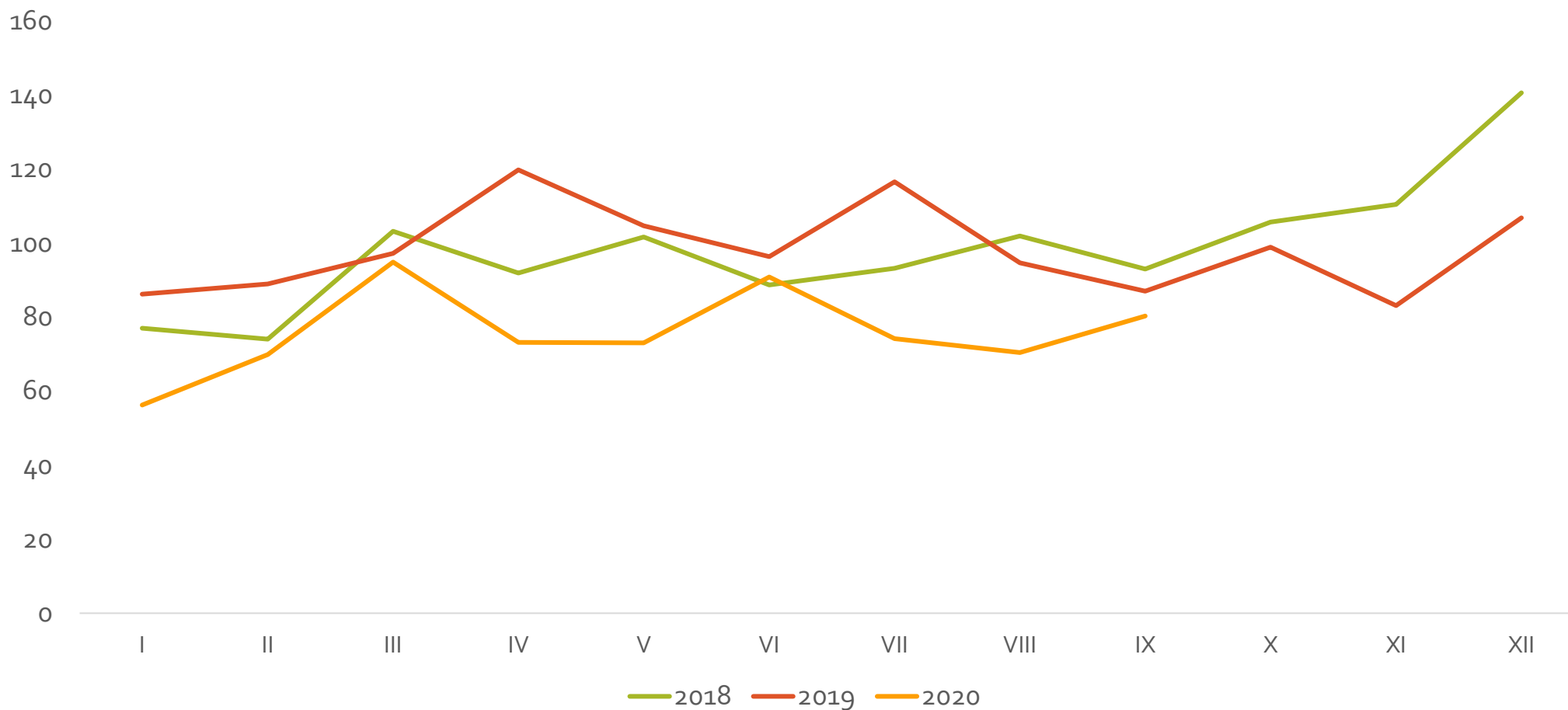
Производство (тонове) и степен на самозадоволяване (%) с и без АЧС

- 11 000 т. продукция за 2019 г.
- 14% спад в предлагането
- 6 п.п. загуба на вътрешен пазар за 2019 г.
- 17 п.п. загуба на вътрешен пазар за 2020 г.

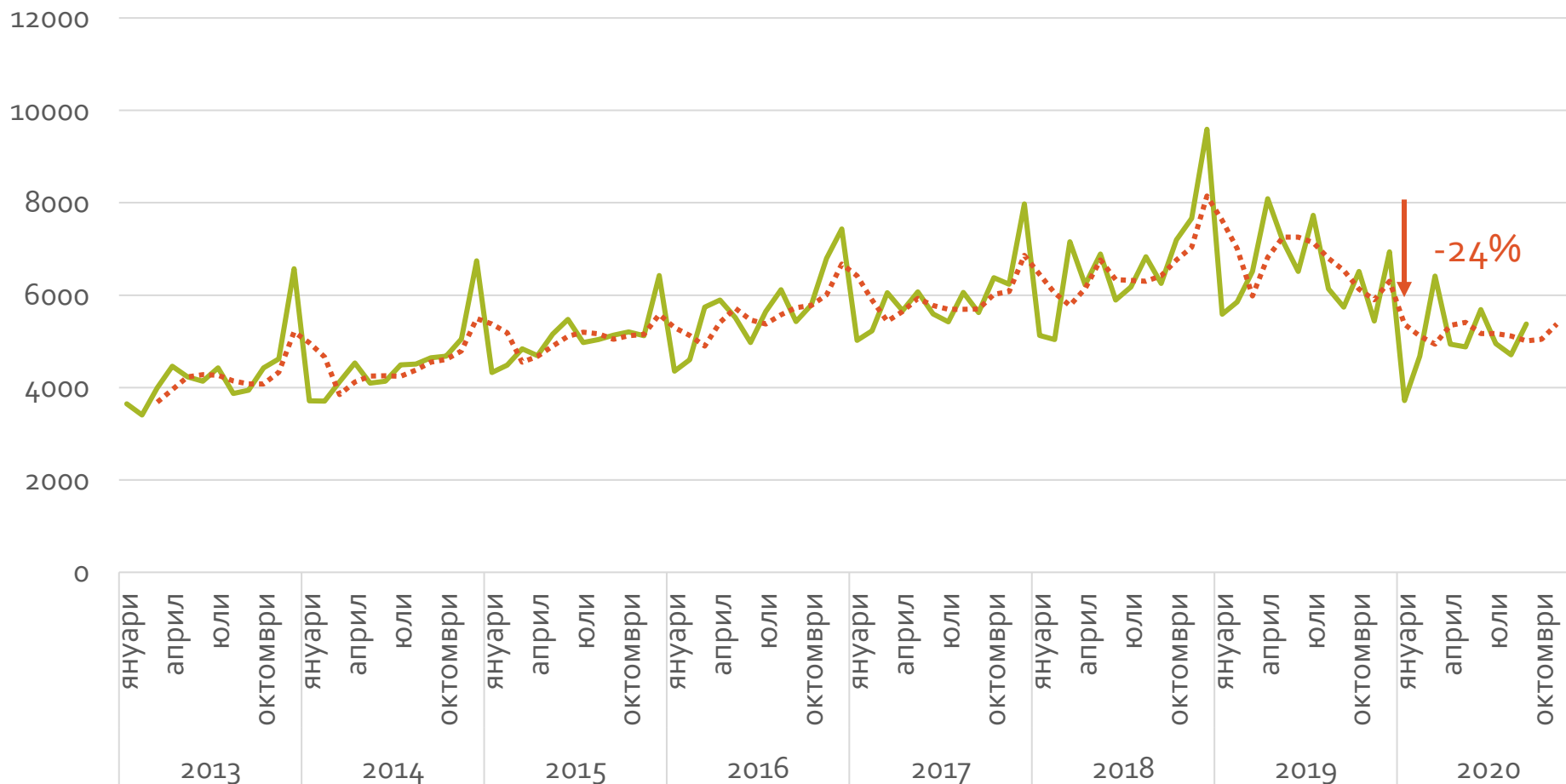
Брой заклани прасета

Заклани прасета (в хил. бр.) месечно за 2018, 2019 и 2020 г.

Производство на свинско месечно

Производство на свинско месо (кланично тегло, тонове) по месеци

Производството на свинско месо е със средно 25-30% по-високо през м. декември всяка година.

Производството на свинско месо спада с 24% през първото деветмесечие на 2020 г. спрямо 2019 г.

План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС по свинете в България през 2020 г.

Приет на 24 януари 2020

Цел: Превенция, ограничаване на разпространението и щетите, които нанася АЧС и постепенно изкореняване, доказване и придобиване на статут на свободна от заболяването страна/регион.

Отговорна институция: Българска Агенция по Безопасност на Храните (BFSA)

Задачи:

- Постигане на максимална информираност и убеденост на заинтересованите страни за рисковете от АЧС и значимостта на прилаганите мерки
- Устоновяване на взаимодействие между имащите отношение институции и организации
- Изкореняване на АЧС от популацията домашни свине в България
- Възстановяване пазарния достъп на българските производители
- Изкореняване на АЧС от популацията на дивата свиня
- Намаляване риска от разпространяване на АЧС от и в съседни страни

Мерки:

- Засилен граничен контрол при внос и износ на храни и животни, дезинсекционна обработка и ревизия съоръженията по границата с Румъни, дезинфекция по граничните пунктове, наблюдение на ж.п., пристанища и летища
- Почистване и дезинфекция в районите по републиканската пътна мрежа, поставяне на информационни табели
- Намаляване популацията на дивата свиня, обучения на ловци, почистване места за отдих и др.
- Инвентаризация на личните стопанства, спазване мерките за биосигурност (финансиране по М5.1 от ПРСР)

Индикативна дата за придобиване на статут на свободна от заболяването страна: края на 2020 г.

Ситуация към края на януари 2021: 72 нови случая на АЧС по дивите свине в 13 области в страната

3. Структура на СВИНЕВЪДСТВОТО

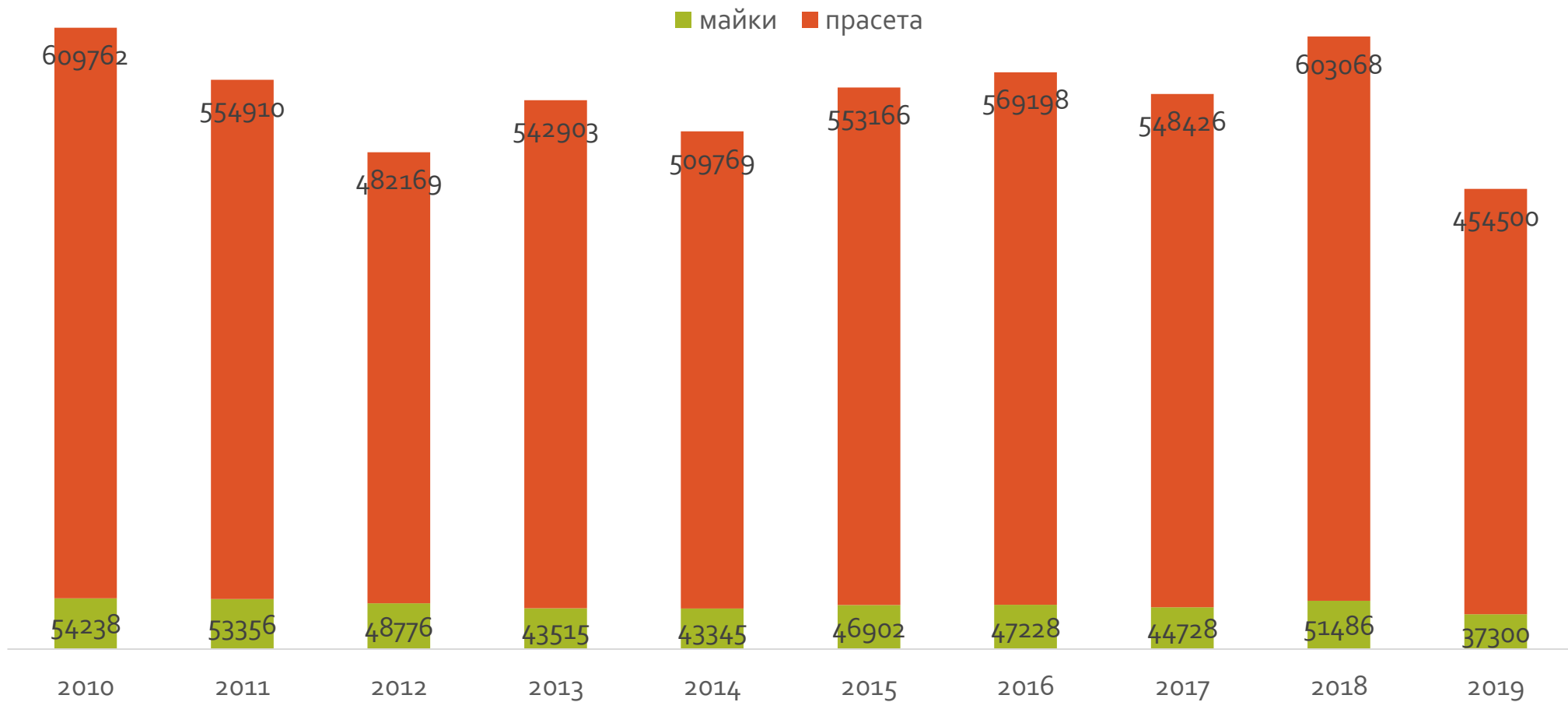

Резюме

- Секторът бързо се концентрира като 10% (39) от фермите, отглеждат 90% от свинете майки;
- Топ 10 животновъди отглеждат ~ 40% от свинете майки;
- Секторът има висока степен на вертикална интеграция: „производство на фураж – репродукция – угодяване – клане – преработка – дистрибуция“, което създава трудности при определяне производствените разходи на всяко ниво от веригата;
- Държавната помощ изкривява финансовите резултати на стоковите стопанства;
- Производствената ефективност показва място за подобрене – себестойността на продукцията е по-висока от водещите страни в ЕС;

Брой прасета в края на годината

Брой прасета и майки

Структура на стопанствата – преброяване, 2016 г.

	Общо ферми	Регистрирани ферми	„Заден двор“
Брой стопанства	30 143	213	29 930
Брой прасета	668 013	589 105	78 908
Прасета/стопанство	22	2766	2,6
Дял от животните	100%	88%	12%

Свиневъдството в България е концентрирано на 88% в индустриалните ферми, които представляват по-малко от 1% от всички свинеферми към 2016 г. За сравнение, в Румъния дялът на свинете, отглеждани в индустриални ферми, е бил под 50 на сто през 2016 г.

Структура на стопанствата в края на 2019 г.

Майки	Бр. стопанства	%	Майки в хил. бр.	%
1-2	158	43%	0,3	1%
3-9	74	20%	0,3	1%
10-49	61	17%	1,4	3%
50-199	31	9%	2,9	6%
>200	39	11%	46	89%

През 2019 г. стопанствата тип «заден двор» продължават да намаляват и в момента техният дял е незначителен (<1%). Производството за лични нужди е изправено пред по-строги разпоредби по отношение на биологичната сигурност и хуманното отглеждане. Нови семейни ферми могат да бъдат построени извън радиус от 10 км от съществуващите. Местните кметове са отговорни за контрола. Очакваме новите разпоредби допълнително да ограничат производството тип «заден двор», като доведат до концентрация в по-малък мащаб по селата (делегиране отглеждането на прасета за лични нужди в рамките на едно стопанство в населеното място).

География на индустриалното производство, септември 2020 г.

Добрич, Варна, Русе, С. Загора и Пазарджик формират Топ 5 на областите за промишлено свиневъдство.

Топ 5 на областите осигуряват 57% от индустриалното производство.

Топ 10 свиневъди* по свине-майки, 2019 г.

	Майки	Приход € М	Печалба € М	Фураж	Животновъдство	Преработка	Продажби на дребно
Аякс Груп Холдинг	14 600	52	8	√	√	√	√
Бони Холдинг	6 000	76	6,5	√	√	√	√
Бръшлен	3450	17	4,5	√	√	√	
Агротайм	3400	24	1,6	√	√	√	
Манекс Сън	3000	23	4	√	√	√	√
Голямо Враново	2981	23	2,1	√	√	√	√
Хюсеин Хюсеин	2220	11,5	2,6		√	√	√
Агро Сип	1820	6	0,15	√	√	√	√
Свиком	1600	3,5	-0,1	n.a.	√	n.a.	n.a.
Биляна	1500	8,5	1,2	√	√	√	√

Засегнати от АЧС в Топ 10: Бони холдинг, Бръшлен, Голямо Враново, Биляна. Всички те частично подновиха дейността си през 2020 г. Тетрахиб (с капацитет от 3000 свине-майки) не е включен в Топ 10, тъй като съоръжението все още не е населено.

Чужди инвестиции

Агро Сип е австрийска инвестиция в Генерал Тошево (Североизточна България). Създадена през 2009 г. Agro Sip е вертикално интегрирана компания, която произвежда собствен фураж (капацитет 10MT / h) и има затворен производствени цикъл. Компанията има три собствени магазина за търговия на дребно, единият от които е мобилен. Марката, под която се продава на дребно, е „Prase-to“ („The-pig“). Общата инвестиция се оценява на 12 милиона евро.

ПРАСЕ-ТО

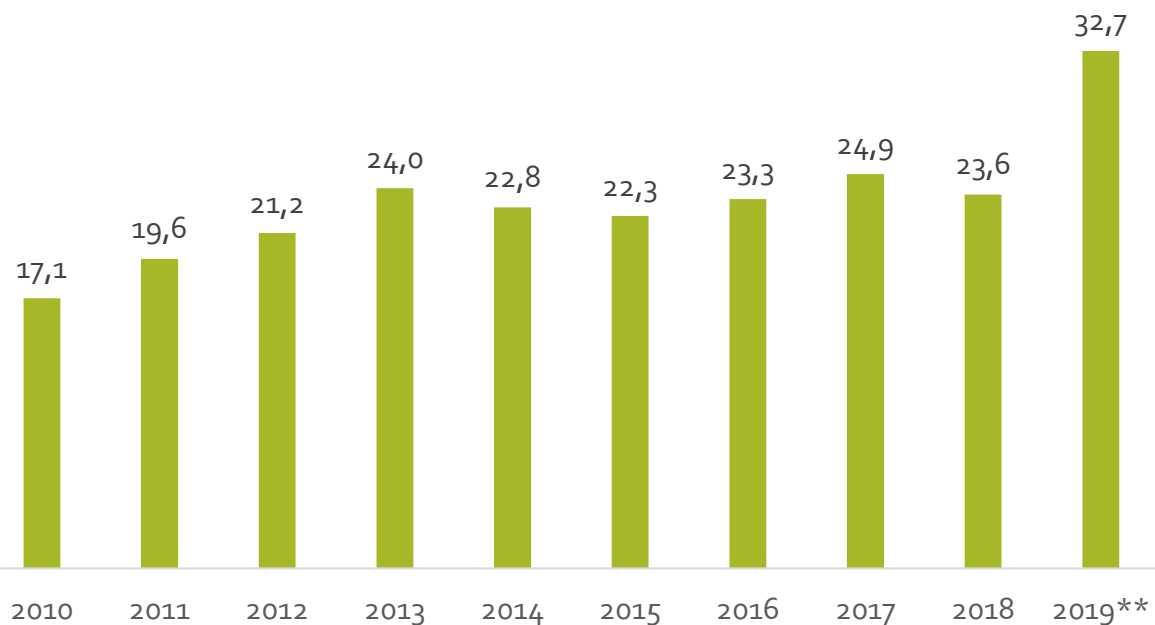
Връща вярата във вкуса

Дунавско зелено прасе е датски проект, планиран да започне изпълнението си през 2020 г. Фермата за 1000 свине-майки ще бъде разположена в Ружинци (Северозападна България). Общата сума на инвестицията не е оповестена.

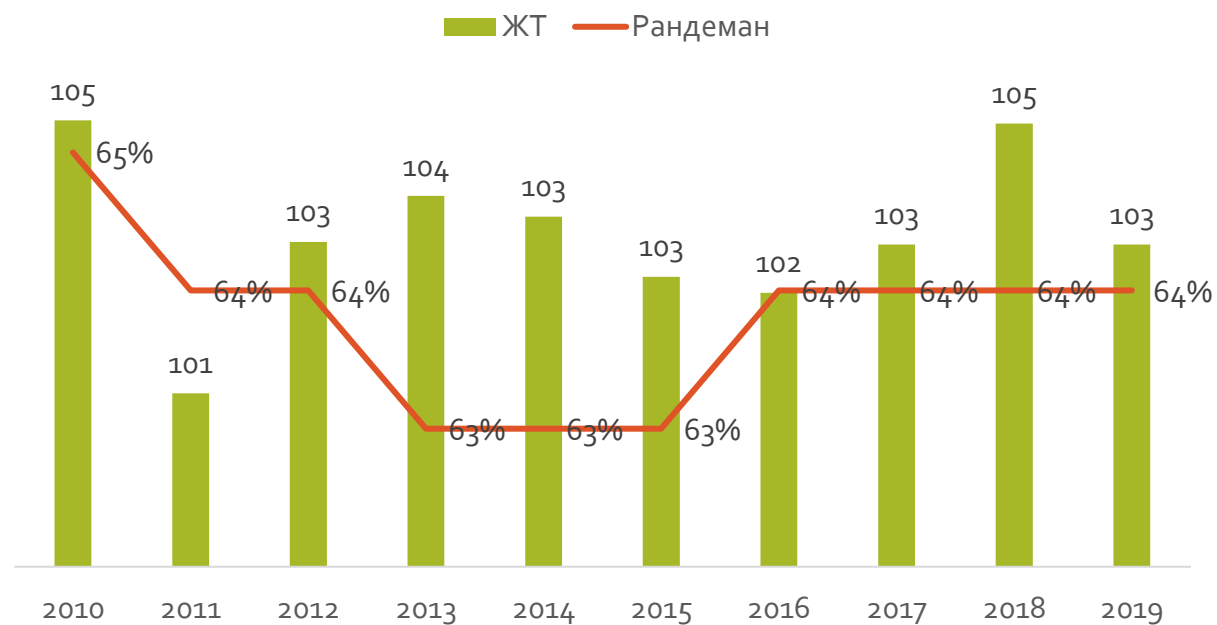
Белсуин ООД е дружество с португалско участие, което стартира дейност в страната през 2007 г. Инвестицията в с. Септемврийци, Каварна е в размер на 10 милиона евро, а капацитът на свинекомплекса е 10 000 прасета по последни данни на БАБХ. В момента отговорно лице за свинекомплекса е исперихското дружество «Агротайм».

Основни производствени индикатори

Заклани прасета/свиня-майка*

Тегло при клане и рандеман

Средният брой прасета на свиня-майка е сравним с държави като Унгария, Великобритания, Италия, но все още изостава значително от Германия (28), Нидерландия (29) и Дания (31).

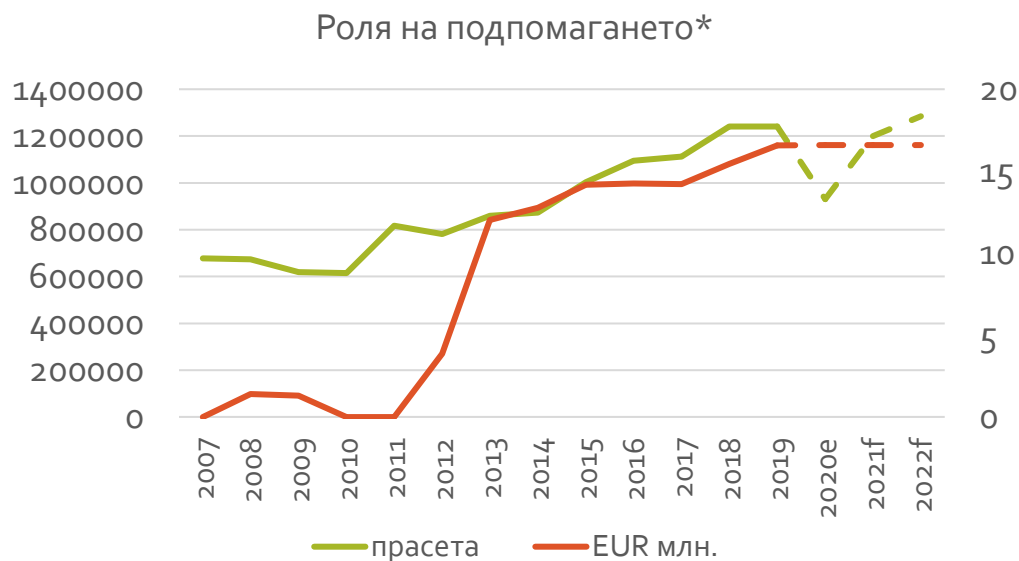
Средното живо тегло при клане е сравнително ниско – 103 кг с около 64% рандеман. Тези резултати дават обяснение на сравнително високите производствени разходи.

** Данните за 2019 г не бива да се вземат предвид заради специфичната ситуация с АЧС.

Държавна помощ

ДП за хуманно отглеждане на прасета (2018-2022) – продължение на помощта от 2012-2017:

Мерки	Прасета за угояване (0,3 ЖЕ)	Свине-майки (0,5 ЖЕ)
10% по-голяма подова площ	€48.6	€46.6
Изкуствено осветление > 11/24 ч	€9.6	€14
Деоксиниваленол във фуража до 2,5 мг/кг	€18.5	€23.5
Общо:	€76.7	€84.1

Държавната помощ за хуманно отглеждане на свине доведе до значително увеличение (59%) в промишленото производство на свине през периода 2012-2019 г. След колапса, причинен от АЧС, очакваме нивата на производство да се възстановят до края на 2022 г., ако държавната помощ бъде запазена в досегашния си размер.

* Подпомагането през 2008-09 е под формата на кредити за фураж

IntelI Agro

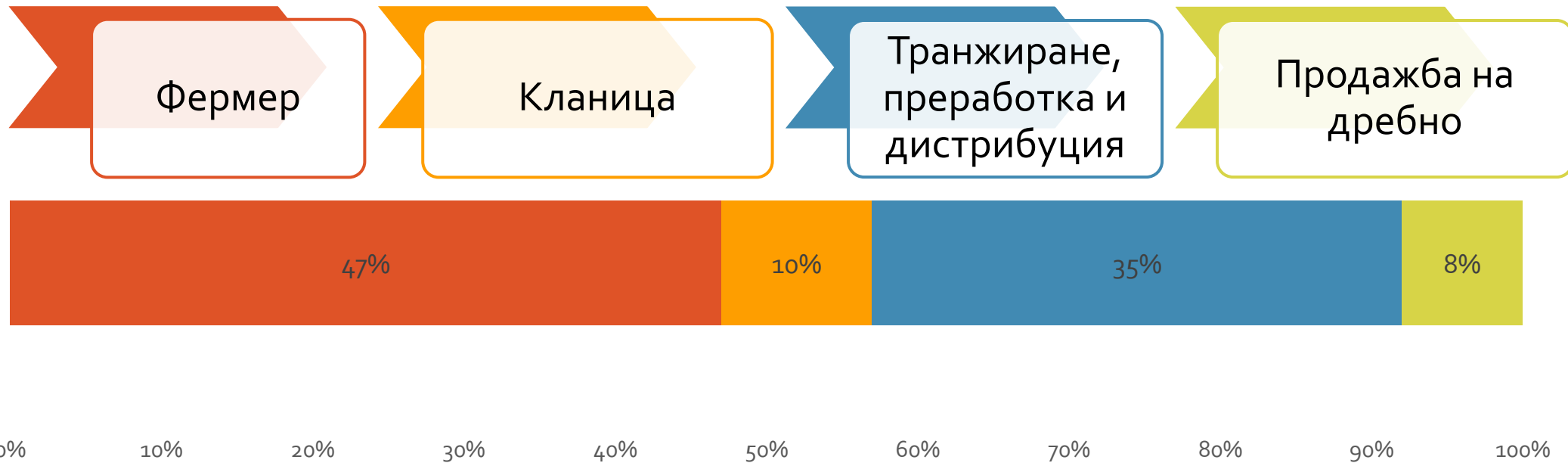
Българското свинско – от фермата до трапезата (по данни от 2018 г.)

'18: Цена на производител
€1,74/кг трупно тегло

Разходи

- Печалба
- Данъци
- Капиталови
- Амортизация
- Труд
- Суровини и материали

Производствени разходи за кг трупно тегло през 2018 г. (поради методологески причини не е препоръчително да се правят преки сравнения с България):

	DE €1,60/kg		NL €1,52/kg		BE €1,44/kg		FR €1,43/kg		DK €1,38/kg	
Фураж	0,89	55%	0,85	56%	0,93	65%	0,85	59%	0,81	59%
Други променливи	0,32	20%	0,34	22%	0,20	14%	0,26	18%	0,22	16%
Труд	0,15	10%	0,13	9%	0,12	8%	0,12	8%	0,14	10%
Сгради и капитал	0,24	15%	0,20	13%	0,19	13%	0,19	13%	0,20	15%

SWOT

Свиневъдството има добра база за развитие с изобилие от фураж и много нисък бр. ЖЕ/ха в сравнение с ЕС (0,2 спрямо 0,8). Концентрацията носи икономии от мащаба, а интеграцията оставя повече ДС в стопанствата.

Силното вътрешно търсене и държавната помощ стимулират производството. Създаване продукти с висока добавена стойност при развитие на свободното отглеждане на животни. Потенциални пазари в региона (Гърция, Румъния и др.).

СИЛНИ

- Фуражна база;
- Концентрация на производството;
- Вертикална интеграция;

СЛАБОСТИ

- Високи производствени разходи;
- Липса на специализация
- Екологични норми

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Растящо вътрешно търсене;
- Държавна подкрепа;
- Продукти с ДС;
- Експорт;

ЗАПЛАХИ

- Епидемии;
- Неразвита кланична промишленост;
- Рязко понижение на цените;
- Политика

Остарялата материална база, ниска конверсия на фураж, ниска производителност на труда водят до високи производствени разходи. Липсата на специализация намалява производствената ефективност. Проблеми с управление на отпадъците.

Слаба подготовка при управлението на епидемии. Продължително затваряне на ХоРеКа. Спад на цените в ЕС и засилена конкуренция. Липса на големи, автоматизирани кланици, премиране на трупа. Резки промени в държавната политика.

IntelAgro

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Българското свиневъдство е изправено пред изключително тежки предизвикателства в момент, когато възстановяването му набираше сила. Тези предизвикателства са свързани с разпространението на АЧС, SARS Cov-2 пандемията и растящите цени на фуражите. Спасението и развитие на сектора с цел повишаване степента на задоволяване вътрешното търсене със собствена производство зависят от редица мерки, които могат да бъдат предприети.

1. Ревизия на Плана от 2020 г., разписване на Пътна карта за обявяване България чиста от АЧС в рамките на 2021 г. и възможно най-бързо отпадане на местните забрани за движение на животни.
2. Контролирано отваряне на ресторантите и стимулиране на туристическия поток в страната в зависимост от епидемичната обстановка в страната.
3. Запазване държавната помощ за хуманно отглеждане на прасета поне до 2022 г.
4. Необходимата инвестиция за постигане на продоволствена независимост на страната по отношение на свинското месо е изчислена на 1 млрд. лева*. В програмния период до 2030 г. тя може теоретично да бъде покрита с 300 млн. лв. по ПРСР при 30% интензитет на помощта, собствен капитал и банково кредитиране. Предварителна оценка на ефекта при равни други условия:
  - > 550 хил. тона зърно ще бъдат преработени допълнително в страната -> 50% ръст на добавената стойност във фуражопроизводството;
  - > увеличение на брутната добавена стойност от свиневъдството със 170%;
  - > над 500 млн. лв. на година повече ще останат в обръщение в българската икономика;
  - > близо 1000 нови работни места;

 банка ДСК
одр group
банка като хората

Кредитни карти от Банка ДСК за нуждите на Вашия бизнес

www.dskbank.bg • Контактен център: 0700 10 375 • *BDSK* (*2375)

КОНТАКТИ:

@: office@inteliagro.bg

T: +359 898 334 700